

# SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZEKELY ÚJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kliring 10,489 sz. — Helyközi telefont 15. sz.

Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

**BETEGH PAL**

LAPTULAJTOS

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szög szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyilt-tér sora 1 korona

## Földmivelés, ipar — IV és kereskedelem.

(:P:) Nem lehet kétség az iránt, hogy a hajdan virágzó kisiparnak, napjainkban csak a roncsai vannak meg, és viszont az iránt sem, hogy ha tovább is behunyt szemmel és nemtörődömséggel fog a kisiparosság érdeke találkozni, a végzetes szerencsétlenséget elkerülni nem lehet.

Legnagyobb szerencsétlenség az, ha a törvényhozás alkotásaiban egyszerűen a külföldet utánozza s a külföldön esetleg bevált intézményeket, a helyi viszonyok, a nemzeti sajátosságokra tekintet nélkül, egyszerűen életbe lépteti. Szerencsétlenség ez, mert nem számol az eleven élettei, nem számol azzal, hogy ami jó, üdvös egyik-másik nemzet életében, méreg lehet az a mi életünkben.

Ahány nemzet, annyi temperamentummal bír, s vérmérséklete egyenesen megköveteli, hogy ugyanazon természetű dologban is, különböző érvényesülési utat találhasson. De nem csak a vérmérséklet, hanem a gondolkodás fejlettségi foka is szükségessé teszi a különböző elbánást, s így valami természetes, hogy a nemzeti sajátosságainkal nem számoló, idegenből egyszerűen átültetett ipartörvény a várt eredményt nem teremtette meg, sőt amíg nem volt alkalmas a nagyipar megteremtésére, a kisipart egyenesen a romlásba sodorta.

Külföldön a gyáripár nem márólholnapra s ületett meg, hanem fokozatos fejlesztéssel érte el a mai nagyságát és hatalmát. Ott a gyári munkások, a kisiparnál szakemberekké nevelt egyénekből toboroztatnak s így mint szakértők munkájukat tökéletesebben teljesítik és innen van az, hogy a külföldi gyáripári termékek szebbek, gyakorlati szempontból tökéletesebbek és mindezek mellett olcsóbbak, mint a mi gyáripárunk termékei. Tekintve, hogy a külföld gyárai a kisiparban szakértővé nevedekett egyéneknek nyújt biztos megélhetést, ott egymás rontására gombamód nem önállósítja magát annyi kisiparos, mint nálunk, mert csakis az anyagilag erős és gyakorlatilag speciálisan kisipari tere utalt egyénekből kerülnek ki azok.

Nálunk a szakértő iparos ifjuság előtt két ut áll és pedig vagy külföldre vándorol s szakértelmét, tudását a külföldi tőke javára értékesíti, vagy egy nyomorral és nélkülözéssel teljes kisipari önálló üzletet alapít, s teszi ezt az utóbbit természetesen leginkább az, akinek nincsen elegendő anyagi tőkéje, s így üzlete, vállalkozása, már a kezdetnél magába hordja az elmulás, a megsemmisülés minden kórtünetét.

Nálunk az ipar lenézett valami volt a multban s a hétszilvafás nemes talán a koporsóban sem tudott volna

megnyugodni, ha fia becsületes iparos munkával szerzi meg kenyerét. S míg a külföldi mágnások jövedelmű ipari vállalkozásokba fogtak, a mi mágnásaink vetekedtek abban, hogy agarászatokon minél nagyobb ostobasággal fecsérelhessék el azt a kevés jövedelmüket, melyet a vadászatra nem használt földterületek jobbágy munkája nyújtott.

Külföldön tehát a nagyipar már a saját jól felfogott érdekében sem nyomja el a kisipart. Inkább erősíteni törekszik, hogy az nevelhessen részére tökéletes és képzett munkásokat, s így talán a nálunk meghonosított ipartörvény ottan célravezető is lehet és nem vonja maga után azt a szomorú eredményt, amit itt okoz, de mindenesetre a vagyonososztálynak utat enged arra, hogy felesleges tőkéjét ipari vállalkozásokba fektesse és ezáltal a nemzeti vagyonosodást és azt mozdítsa elő, hogy a nemzet zöme tisztességes munkából tarthassa fenn magát. Ott egy fokozatosan emelkedő gyáripár nagyobb fellendítést eredményezi, míg nálunk, ahol megtörténhetik az, miként a székesfőváros legnagyobb villanytelepén szakértő munkások helyett közönséges napszámosokat alkalmaznak még a fontos szerelői munkáknál is, bizony ellenkező eredményt szerez.

Gyáripárban legnélkülözhetetlenebb a szakértő munka, mivel az nagyobb munkabére dacára is olcsóbb és tökéletesebb munkát teljesíthet, s hiánya csak azt eredményezi, hogy látszólag kevesebb az üzemi költség, valóságban pedig a gyakori üzemi zavar, kevesebb munkateljesítmény s tökéletlenebb ipari termék alakjában a befektetett üzleti tőke nem hozhatja meg a kellő gyümölcsöt s így a részvényesek érdekében az árak felszórólásával törekszenek a jelen perc előnyére cselekedni, mitsem törődve azzal, hogy az ily eljárás mindenre alkalmas lehet, de arra, hogy a vállalatot szilárdná, erőssé tegye, egyáltalán nem az.

A kontár gyári munkások, kontár munkát is végeznek, s így ha a részvényesek pillanatnyi érdekében azoknak az ára is felemeltetik, természetesen be kell következnie annak, hogy a behozatal emelkedése folytán anyagi elerőtlenedésünknek előbb-utóbb utját sem lehet állani.

Hogy a gyáripárban szakemberek helyett, szakértelmet igénylő munkát többnyire egyszerű napszámosok végeznek, szomorú jelenség, de kétszeresen szomorú az, hogy az a napszámos is tulnyomóan idegenből vándorol ide s keresményének feleslegét külföldre küldi, ezuton is nemzeti szegényedésünket okozza. Szomorú ez továbbá, mert a szakértő iparosok nem élhetvén meg, vagy külföldre vándorolnak ki oda, ahol szakértelmüket méltányolni tudják, vagy ipari önállóságra tevén szert, szaporítják a kisiparosok nyomorát.

Szükséges az ipar szabadsága itt is, de természetesen csak annyiban, hogy abból szabadság ne válhasson s így feltétlen törvényileg kimondandó az, hogy amíg ipari üzlet megalapításához, ha gyáriparról van szó, nem szükséges a szakértelem, de magához az ipar üzéséhez az feltétlen megkívánatik. Tehát módot kell adni a tőkének az iparvállalatokban való részvételre, de egyben garántálni kell azt is, hogy iparral csak az foglalkozhassék, aki arra kellő szakértelemmel bír.

Ez uton a tőke nagyobb jövedelemre tesz szert, s a képzett munkások tökéletesebb és amellet a nagyobb termelés révén, olcsóbb ipartermékei először megfogják akadályozni a legtermészetesebben a behozatalt, s idővel az ipari élet fellendülése révén a nemzet vagyonosodását előmozdító kivittelt is.

## Dr Válcentsik Ferenc képviselőnk beszéde.

(1. folytatás)

Mi az előterjesztett véderőjavaslatok ellen a legerősebb harcot indítottuk. Nem azért tettük ezt, mintha nem tudnók, mivel tartozunk az állam biztonságának. Tiszta tudatában vagyunk annak, hogy minden állam növeli a maga haderejét és a technika vívmányait igyekszik felhasználni, de tiszta tudatában vagyunk annak is, hogy a szakképzettség, ügyesség, hazafiság, telkesedés egy szóval az erkölcsi erők vannak oly hatalmas tényezői a győzelemnek, mint a nagyszámu hadsereg és az elsőrendű felszerelés. Mi azt akarjuk, hogy ez a hadsereg vitessék közelebb a nemzet lelkéhez, töltessek meg nemzeti tartalommal, töltsse el a háboruba induló katona szívet az a tudat, hogy szabadságát, alkotmányát, hozzátartozóit védelmezi és nem idegen érdekeket. (Helyeslés és taps a szélsőbaloldalon.) Ha bevisszük a hadseregbe azt a szellemet, akkor eltűnik a történetirők azon csufos mondása a történelemből, hogy az osztrák generálisoknak mindég az volt a sorsuk, hogy megverik őket. Amig azonban ezt a szellemet a hadseregbe bevinni nem tudjuk, addig hiába emelik a létszámot, mert azzal eredményeket elérni nem lehet. (Ugy van! balfelől.)

De, t. ház, elleneznünk kell a véderőjavaslatot azért is, mert azok a terhek, a melyek az új véderőtörvény elfogadása esetére az ország nyakába zudulnak, a teherbíró képességgel egyáltalán nem állanak arányban. Elleneznünk kell a véderőjavaslatok elfogadását, mert hiszen az előterjesztett véderő javaslat valósággal hemzseg a közjogi sérelmekről. Elleneznünk kell, hogy a véderőjavaslat elfogadtassék, mert hiszen ez a már tett ígéretek sem váltja be. Ebben az országban az én szerény véleményem szerint elég szomorúan kétszer jött létre paktum a szabadelvű-párt által felállított külencses bizottsági program alapján, és másodsor létrejött egy paktum, a mely azt tartalmazta, hogy a véderő javaslatokat nem terjesztik egy olyan Ház elé, amely nem a

nemzet igazi akaratának a megnyilvánulása, hanem először rendezik az általános választói jogot és az ennek alapján összeülő igazi népparlament döntsön a véderő javaslatok felett. A nemzet ragaszkodott a megkötött paktumhoz, becsülettel teljesítette a maga kötelességét, teljes joggal követelhetjük, hogy a másik oldalon elvált kötelezettségeket is teljesítsék. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.)

A mi kormányunk, t. Ház, úgy látszik más-kép gondolkodik. A mi kormányunk nyári időben, a rendes nyári szünet idejét felhasználva be akart törvényhatóságunkba cserélni egy új törvényjavaslatot és ebben kizárt minden junktimot, még azt is kimondta, hogy a kilences bizottsági program alapján nyugvó követelések ezzel egyszerre le nem tárgyalhatók, illetve ezzel össze nem kapcsolhatók. Mi a kilences bizottság programjára bizony nem rajongunk. (Ugy van! a szélsőbaloldalon). Van ennek egy olyan pontja is, a mint azt Apponyi Albert t. képviselőtársam már kifejtette, és azért én erre szót sem vesztegetek, a mely részünkről teljesen elfogadhatatlan. De különben is a kilences bizottság programja mioket nem elégíti ki. Azonban ezt a programot a kormány adta. A választások alatt, méltótlanság meg nézni akár-melyik munkapárti képviselő programbeszédjét, mindenki hirdette ezt a programot. Hallottam igen tekintélyes munkapárti embertől, hogy a kilences bizottsági programhoz becsületük is van hozzákötve. Hát akkor miért nem valósítja meg a t. munkapárt legalább ezt a sovány programot? Én nem tudom elképzelni, hogy ez elháríthatlan akadályokba ütköznék. Nem tudom pedig elképzelni azért, mert ezt 1903-ban kötelező kormány nyilatkozatba foglalták és feltehető, hogy ahhoz az uralkodó is hozzájárult.

Bakonyi Samu: A kormányváltás feltétele volt!

Valentsik Ferenc: Lányi volt igazságügyminiszter (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Ügyvivő!) könyvében olvasom, hogy 1905-ben Pitreich és a tengerészeti főnök Budapestre jöttek és a hadügyi követeléseket jelentékenyen leemléskelték. A mikor a Fejérváry-kormányt kinevezték, a királyi leirat a követeléseket tartalmazta: „A belkormányzat és a közgazdasági reformok terén szívesen fogom látni a képviselőház többségének javaslatait, s a mi a katonai kérdésekben kifejezett kívánalmakat illeti, ezekhez az időfolyamán s legutóbb a kormány 1903-ban tett kötelező nyilatkozatában a lehetőséghez képest már is hozzájárultam“. 1905. június 1-én báró Fejérváry Géza kijelentette, hogy a király már hozzájárult ahhoz, hogy a katonai igazságszolgáltatásban a magyar állam hivatalos nyelve érvényesüljön. Ime tehát t. Ház, a törvényhozásnak minden befolyást gyakorolható faktora beigerte az országnak a kilences bizottsági program megvalósítását, és ime, most előttünk fekszik egy törvényjavaslat, mely sokkal nagyobb megterhelést céloz, mint az összes eddigi javaslatok, de a kilences bizottsági program megvalósításáról még csak szó sincs.

Ha az obstrukciót semmi egyéb nem igazolná, ez az egyetlen körülmény is azt teljesen indokolná, jogosulttá tenné. (Ugy van! a szélső baloldalon.) De, t. Ház, kérdés az is, hogy a véderő törvénnyel minő terhek fognak majd az országra hárítani? A mi a terheket illeti, e tekintetben a legkülönbözőbb számításokat hallottam. Éppen az, hogy olyan sok ember, aki a kérdéssel komolyan és behatóan foglalkozik és számításokat eszközöl, más és más összegeket mond, amibe majd a hadügyi javaslatok kerülnek, bizonyítéka annak, hogy amikor az ország az ilyen törvényjavaslat elé állittatik, tulajdonképpen sötétbe ugrást követ el.

Egyetlen megnyugtató momentum az volna, hogy a pénzügyminiszter ur kijelen-

tette és tegnap az előadó ur is volt szíves kijelenteni, hogy a hadügyi terhek az államháztartás egyensúlyát megbillenteni nem fogják. Nagy tisztelettel vi-ettem a pénzügyminiszter ur iránt, szakértelmét kétségbe nem vonom, és ha az ország állapotait nem ismer-ném kellően, szavának feltétlen hitelt kel-lene adnom.

De a ki ismeri azt a számos szociális nyomorúságot, mely ebben az országba van, a ki tudja például, hogy a vasuti mizériák miatt ma-holnap elakad a forgalmunk, hogy az iskolakötelesek egy jelentékeny része be-iskolázatlan; a ki tudja, hogy a kórházak a betegek befogadására elégtelenek, a ki tudja, hogy nálunk az ország számos vidékén van-nak helyek, a hol 30-40 kilométeren belül orvost nem lehet kapni, mert tisztességgel díjazni nem tudjuk; a ki ismeri közutaink állapotát; a ki ismeri bajainkat és nyomorúságainkat: az egykönnyen hitelt adni ennek nem fog. Mert hiszen az országnak teherbíró képessége akkor van meg, ha arányosan nem csak bizonyos szakra, ágra tud áldozni, hanem kitudja elégíteni az állam mindazokat a jogosult követelményeket, a melyek irányában támasztatnak. (Ugy van! Ugy van! a baloldalon.)

(Folyt köv)

## A politikai helyzetről.

— **A politikai érdeklődés** most Bécs felé irányul, ahol a miniszterelnök tartózkodik. Ettől függ az ellenzéki obstrukció fegyverének szünetelőbe helyezése. A béke kilátásai előtérben vannak. Maga a király a legélelkebben kívánja a békét és csak azt ohajtja, hogy ez minél előbb megtörténjék. A béke sorsa tehát — jelenti ki Déry Zoltán a Kossuth-párt elnöke — most a miniszterelnök kezében van. Ha ő eredménnyel járt Bécsben, akkor megszülethetik a béke. Reális béke természetesen csak úgy képzelhető, ha mind a két függetlenségi párttal meg lesz a megegyezés. Tehát az ország egy nagy kérdőjel előtt áll és élénk érdeklődéssel várja, hogy Gróf Khuen-Hederváry Károly miniszterelnök vajon miképen oldja meg Bécsben a magyar ügyek kérdését. A király jóakaratótól függ minden. Ezzel szemben az osztrákok hiába kapálóznak.

## Irodalom.

**Honoré de Balzac: A számárbőr.** Zola azt mondotta Balzacról, hogy nincs egyetlen francia regényíró sem, kinek ereiben ne volna egy csepp a Balzac véreből. És mint-hogy a francia regényírók az egész világ irodalmára óriási hatást gyakoroltak, bátran állíthatjuk, hogy az egész világnak alig van nagy regényírója, ki Balzactól vagy közvetlenül, vagy tanítványai révén ne tanult volna valamit. De még az irodalom elméleti írói sem tudtak Balzac hatása alól szabadulni. Hisz Taine husz évvel Zola előtt épen Balzac regényeiből vonta le a naturalista regény elméletét. Így hát Balzac egy-egy művének fordítása mindég nyereséget jelent az illető irodalomra. De különösen nyereséget az olyan munka átültetése, mely speciálisan jellemző. Ép ezért a legnagyobb elismerés illeti meg az Athenaeum Könyvtár kiadóit, hogy ebben a nagy elterjedésre predestinált vállalatban a „Számárbőr“ tesz ki a magyar közönség számára hozzáférhetővé. A „Számárbőr“ a világirodalom egyik legérdeke-sebb alkotása. A legrealisabb élet egészen különös és fantasztikus világitásban mutatkozik előttünk. Hőse egy fiatal ember, ki szegénysége fölötti kétségbeesésében megakarja magát ölni. Ekkor egy öreg kalmár egy darab számárbőrt ad neki el, melynek megvan az a titokzatos tulajdonsága, hogy gazdája minden kívánságát teljesítheti. De a mint egy-egy kívánság teljesül, a számár-

bőr egy vonalnyival összezsugorodik, és a milyen mértékben fogy, annyival fogy a tulajdonosa élete is. E szimbólikus eszme körül a legvaskosabb, a legrealisabb élet rajzik. Kártyabarlangok, divathölgyek budoárjai, újságírók vad orgiái, a legkülömbféle társadalmi és emberi típusok tarka összevisszaságban vonulnak fel előttünk. A mellett Balzac nagyon sokat dolgozott bele a regénybe a maga életéből, a maga tapasztalataiból és érzéseiből. Balzacnak ez a remeke bizonyára csak növelni fogja azt a népszerűséget, melyet az Athenaeum Könyvtár már első két kötetével is megszerzett magának. Ennek a kiállítása is gyönyörű és ennek is csak 1 korona és 90 fillér az ára. A szabatos és szép fordítást Harsányi Kálmán végezte, a borítékot Basch Árpád művészi rajza díszíti.

## HÍREK.

— **Bánffy Dezső báró szobra.** Bánffy Dezső bárónak Deésen emlékszobrot készülnék állítani. Bánffy másfélévtizeden át volt Szolnok-Doboka vármegye főispánja s az erdélyi magyarság érdekében nagyarányú tevékenységet fejtett ki. A szoborbizottság Bethlen Balázs gróf, Szolnok-Dobokamegye jelenlegi főispánjának elnöklésével alakult meg és tagjai közt vannak a többek közt Jósika Sámuel báró, a főrendiház alelnöke, Haller János gróf főispán, Vass Ármán és Béla grófok, Pongrácz Jenő gróf, Zeyk Dániel ny. főispán, Posta Béla egyetemi tanár, Sterha Dezső, Thorma Miklós, Maléter Zoltán, Voith Gergely és általában a megye vezető emberei. A bizottság országos gyűlést indított meg, melynek érdekében az összes magyarországi közművelődési, társadalmi és más egyesületekhez gyűjtőleveket küldött. A befolyt adományok a gyűjtőív kíséretében Ilsvay Jenő királyi tanácsos, Deés város polgármesteréhez, mint az emlékbizottság pénztárosához Deésre küldendők.

— **Az iparosok szabad lyceumában** vasárnap Duka András kir. adófőtiszt, a Magyarországi Munkások Rókkant- és Nyugdíj-egylete 138-ik fiókpénztárának székelyudvarhelyi elnöke tartott igen fontos, az összes társadalmi köröket érdeklő előadást a rókkant- és nyugdíj-egyletről. Elmondotta az egyelet alapításának, fejlődésének történetét. Az egyelet ugyanis Szintén József alapította. 700 taggal és 3000 korona alaptőkével indultak utnak s azóta oly rohamosan fejlődött, hogy mai napon az alaptőkéje 8.180.000 korona. Jelenleg 1082 tagja részesül rókkant segélyben. 273 árvának ad nevelési járulékot és 416 özvegy kap segélyt. E célra az elmúlt 1911. évben 566.000 koronát fizetett ki. Rendes fizető tagjainak száma 149.957. Végül ismertette a nyugdíj, segély és nevelési járulékokat s belépésre buzdította a közönséget. Azután ifj. Hodgyai László szavalt.

— **Gróf Vay Gáborné felolvasása.** A Magyar Társadalomtudományi Egyesület Széchenyi-ciklust rendez a tél folyamán és ennek keretében eddig Dr Marczaly Henrik és Kenessey Béla püspök tartottak felolvasást. Vasárnap gróf Vay Gáborné „A nők szerepe a magyar nemzeti probléma körül“ címen folytatta a megemlékezést a legnagyobb magyarról. A felolvasáson előkelő és nagy közönség jelent meg. Ott voltak többek között: gróf Andrássy Gyula, gróf Széchenyi Géza és Béla, gróf Edelsheim-Gyulai Lipót, gróf Zichy Géza, Berzeviczy Albert, Beöthy Zsolt és neje, Marczaly Henrik és neje mások.

Az előadó grófnő érdekesen fejtegette hogy a magyar nőnek mily nagy szerepe van a nemzeti probléma körül. Gróf Széchenyi István sem tartotta azt, hogy a nő szerepe

csak a bölcső és a háztartás körül forog és ha bármilyen más dologgal foglalkozik, vét a természet törvénye ellen. A nemzeti probléma megoldásánál több kötelességet és jogot tulajdonított a magyar nőnek, mint azt, hogy a bölcsőt ringassa és házat rendbeartassa.

Értsük meg és szeressük meg Széchenyi egyéniségét — mondotta az előadó, s akkor rájövünk arra, hogy mit követelt ő tőlünk. Azt, ami működésének, erőfeszítésének mindig főrugója volt, a komoly, nemes, mélyes és határtalan hazafiságot. Széchenyit hazafisága birta tanulásra, kitartásra, ez adta meg neki jellemzilárdóságát. Ezt tanulják meg tőle a magyar nők. Az igaz magyar nő szereti hazáját nemcsak kötelességből, de szereti úgy, mint gyermek anyját és mint az anya gyermekét. Oltunk gyermekünkbe a fanatizmusig menő ragaszkodást mindenhez ami magyar. Adjunk neki európai műveltséget, de anélkül, hogy a magyar kulturát lebecsülnénk. Különösen a gazdagok és előkelők értsék meg, hogy lealázó dolog csak az élvezetnek élni. Mikor a nemzetnek oly nagy szüksége van minden emberére, ne vonuljon felre, hanem álljunk az első sorba és álljanak az első sorba azok, akik kaptak a nemzettől. Ösmagyar erény a büszkeség és betegség a hiúság ezt a betegséget növelik a nők. Ez kergeti a férfiakat adósságba, jutítja a tönk szélére (taps és éljenzés) Főnekik a divat, az öltözködés. Ezen a téren is nagy hivatás vár a nőkre. Érdekes előadása mentén arra az eredményre jutott az előadó grófnő, hogy oly intézményre van szükség, amely a társadalomban egységesen működjenek abban az irányban, mely a honnak javára szolgál. Le kell dönteni azokat a válszafalakat, amelyek a társadalmat rétegekre osztják és közösen, vállvetve kell működni a magyarság összetartására, hogy a hazaszeretet soha ki ne aludjék.

A tartalmas előadást a hallgatóság zajos tapsal és éljenzéssel jutalmazta.

— **Eseményszerű lesz** a székelyudvarhelyi kereskedők és kereskedő ifjak Otthonának holnapután (szombaton) megtartandó japán jelmezes estélye. Egyébről sem esik most szó Székelyudvarhelyt. Mindenki készül a nagyszabású estélyre, mely igen sok meglepetést tartogat a közönség számára.

— **Csipkeverő és kosárfonó tanfolyam.** Annak idején megemlékeztünk volt, hogy Holstein Matild a vármegyei iparfejlesztő bizottság támogatásával csipkeverő és kosárfonó tanfolyamot rendez. A tanfolyam e hó 6-án már megkezdődött Székelyudvarhelyt, a vármegyei ház sorozó termében. A kik ez ingyenes tanfolyamon részt kívánnak venni, a városi tanács iparügyi osztályánál: Soó Domokos tanácsosnál jelentkezhetnek, ugyszintén a tanfolyam vezetőjénél is a sorozó teremben.

— **A Munkásbiztosító Pénztár és a munkaadók.** Szabadkáról jelentik: Érdekes munkásbiztosítási kérdésben hozott döntést e hó 3-án a kereskedelemügyi miniszter. A munkásbiztosító törvény életbeléptetése óta ugyanis azért zúgolódtak a munkaadói érdekeltségek, mert a munkásbiztosító pénztárak indokolatlanul zaklatják őket a bejelentések teljesítése körül követett ellenőrző eljárásaikkal. A munkásbiztosító pénztárak pedig ezzel szemben azt hangoztatták, hogy a munkaadók tulnyomó része a törvényt és a bejelentésre kötelezett alkalmazottakat nem a tényleges munkábalépés napjától és nem a valóságnak megfelelő bérrel jelentik be, mely mulasztásuk által tetemes kárt okoznak a pénztárnak. A szabadkai kerületi munkásbiztosító pénztár, hogy intenzivebb ellenőrzést gyakorolhasson a munkaadók felett, még a múlt év október havában megkereste a szabadkai általános ipartestületét és azt kérte, hogy engedjék meg az ipartestület

által vezetett nyilvántartás adatainak a kiszolgáltatását. Az ipartestület a kérést megtagadta és e határozatát az elsőfoku iparhatóság és a városi tanács is helybenhagyta. A munkásbiztosító pénztár ekkor az állami munkásbiztosító-hivatal utján panasszal fordult a kereskedelemügyi miniszterhez. A miniszternek február 3-án érkezett le Szabadkára a döntése, melyben kimondotta, hogy az ipartestületek, mint elsőfoku iparhatósági teendőket végző testületek kötelesek a munkásbiztosító pénztárak részére kiszolgáltatni az általuk vezetett nyilvántartások adatait. A szabadkai kerületi Munkásbiztosító pénztár e rendelet következtében több évre visszamenőleg átvizsgálja az ipartestület nyilvántartását és meg fogja állapítani, hogy mennyit tesz ki az a betegsegélyezési járulék, melyet szabályszerű bejelentés esetén fizetniök kellett volna az egyes munkaadóknak. A pénztár hozzávetőleg több ezer koronára becsüli ezt az összeget. A miniszter leiratilag utasította Szabadka város főkapitányát, hogy a pénztárt ez eljárásában a legmészszebbmenő támogatásban részesítse. Ez az eset azért fontos, mert a kérdés eddig még nem volt tisztázva és most a miniszternek e rendelete alapján valamennyi pénztár hasonlóképen fog eljárni.

— **A ref. kollegisták Diák-bálja** fényesen sikerült. Oly fényesen, ahogyan talán eddig egyik előde sem. A közönség jól mulatott s ez a rendezőségnek a legszebb elismerés.

— **Pályázat alkoholelles munkára.** A fiatalokúak kassai felügyelő hatósága az alkoholizmus leküzdése tárgyában megírandó munkára pályázatot hirdetett, melynek feltételei a következők: A pályázat címe: Milyen lehet Magyarországon az alkoholizmus elleni harcot sikerrel megvívni? A pályázónak ki kell mutatnia azokat az erkölcsi és gazdasági károkat, a melyeket az alkoholizmus a magyar államnak és társadalomnak okoz. Fel kell tüntetni azokat a teendőket, a melyek ennek leküzdésében a kormányra, a tisztviselőkre, a birói karra, a tanítóságra, az egyházakra, s a társadalomra várnak. Konkrét javaslatokat kell készíteni, a melyek a törvényhozásnak lesznek bemutatathatók. Feltüntetve azon összeget, a melyek pótolják az állam jövedelmét az alkoholjévedelem esőkenése folytán. Ugyanazon munkán többben is dolgozhatnak. A pályamunkák jeliségek legyenek. Pályázati határnap: 1913. március 1., s a fiatalokúak kassai felügyelő hatóságának irodájához küldendők. A pályázat díja 3000 korona.

— **Tánciskolai koszoruestély.** Simkovits József okl. táncitanító e hó 11-én (vasárnap) a Budapest-szálló tánctermében felnőtt tanuló növendékeinek zártkörű tánciskolai koszoru-estélyt rendez személyenként hölgyeknek 50 f, uraknak 70 f belépési díjjal. Kezdeté este 7 órakor és vége 11-kor. A meghívókat most küldik szét s mindazok, kik tévedésből nem kaptak, de arra igényt tartanak, forduljanak Simkovits táncmesterhez, miután a meghívó kívánatra előmutatandó.

— **Szemvizsgálatok a népiskolákban.** A belügyminiszter szigorú rendeletet adott ki a törvényhatóságokhoz, hogy az 1911—12. tanév második felében különös pontossággal hajtsák végre a szemvizsgálatot, külön kimutatást készítsenek róla, feltüntetve a község nevét, lakosainak számát, a megvizsgált tanulók számát s hogy hány trachomás találtatott. Bizony már igen ráfér a magyar iskolákra, különösen a falusiakra egy kis pontos orvosi látogatás, mert sok iskola talán még nem is látott falai között eleven orvost.

— **Sztrájkoló újságírók.** A Pesti Napló szerkesztőségének tagjai pénteken sztrájkba léptek, mert a lap kiadótulajdonosa nem tel-

jesítette a fizetésük emelésére vonatkozó kérésüket. Az egynapos harc az újságírók teljes győzelmével ért véget, amennyiben a kiadó teljesítette az újságírók kérését. A szokatlan sztrájk feltűnést keltett széles körben s az egész magyar sajtó szolidáris közönséget vállalt az újságírói érdekekért harcba lépett újságírókkal.

## Méhészet.

Szám; 54—912.

Udvarhelyvármegyei Méhészegyesület.

MEGHÍVÓ.

Az Udvarhelyvármegyei Méhészegyesület ig. választmányának f. évi február hó 13-án (kedden) d. u. 3 órakor Székelyudvarhelyen, a vármegyei ház kistermében tartandó rendes ülésére.

TÁRGY.

1. Mult gyűlés jegyzőkönyvének hitelesítése.

2. Titkári bejelentések.

3. Telek vásárlás ügye.

4. Indítványok.

Mézélmagvak szétosztatnak.

Székelyudvarhely, 1912. február hó 3-án

Az elnökség.

## Törvénykezés.

— **Az osztrák kereskedők a magyar perrendtartás ellen.** Az osztrák kereskedők köreiből legutóbb a rechenbergi kereskedelmi és iparkamara hívott össze értekezletet, melyben a nagy számban megjelent kereskedőket és iparosokat Neustadt el Arhur dr ügyvéd látta el jó tanácsokkal arra nézve, hogy miként kerülhetik el a magyar perrendtartás veszedelmeit. Előadó szerint erre két mód van. Az egyik az, hogy az osztrák szállítók, ha csak lehet, igyekezzenek magyarországi vevőiktől az árutartozás fedezésére oly váltókat venni, melyek Ausztriában fizetendők. Oly esetek pedig, midőn adós váltót adni nem hajlandó, a magyarországi árutartozások behajtásával egy Magyarországon települt s bizalmat érdemlő kereskedőt kell megbízni s ezt a megbízást az adósnak kiszolgáltatandó faktu ára is rá kell vezetni. Természetesen az inkasszóval megbízandó cégnek jutalék jár, ezt tehát a vételárba vevő terhére kell beszámítani. A jó tanácsokat osztogató osztrák ügyvéd beszéde folyamán még azt a valótanságot is kiemelte, hogy a legnagyobb elővigyázatosságra annál inkább szükség van, mert a magyar kereskedők köreiből az a vélemény van elterjedve hogy az új perrendtartás életbeléptetése után az osztrák gyárosokat és kereskedőket a magyar adósok könnyű szerrel képesek lesznek kijátszani.

## Szerkesztői üzenetek.

**Abolicionista.** Lapunk jelen számára későn érkezett. A következőben hozni fogjuk. Addig tehát szives türelmet kérjük.

**H. A. Nagybecskerek.** A vers nem közölhető. Legnagyobb sajnálatunkra, mivel a közölhetetlen dolgozatokkal együttesen — megsemmisült. Különb is lapunk homlokán olvasható, hogy kéziratosokat vissza nem adunk. Sokat, nagyon sokat olvasson és a helyesírás szabályait tanulmányozza. Ezt ajánljuk.

**J. M. Bethlen.** Szives előfizetését megkaptuk és intézkedtünk, hogy visszamenőleg a januári számok is birtokába jussanak.

**1848-as. Hazafias buzditását** köszönjük. A küldött címetek hálásan fogadtuk és reméljük, hogy mindnyáját előfizetőink tisztos sorában üdvözölhetjük. A mennyi erőt a függetlenségi, szolgalmatos, becsületes érzésű közönségtől nyertünk, annyival küzdhetünk székely testvéreinkért. Természetesen ehhez számíthatja a mi meg nem szűnő lelkesedésünket, mely a folytonos harcban sem tudott lelkünkben ki-pusztulni. Istenért, hazáért és székely fajunk folyton veszélyben levő föntartásáért, végecsépp vérig harcolni fogunk. Ha Isten velünk, úgy hiába dolgoznak megsemmisítésünkre alattomos ellenségeink.

— **a—r D.** Kívánságának rövid időn belül eleget teszünk. Addig szives elnézést és türelmet kérünk.

— **Csomagoló papir** kilószámra kapható e ap kiadóhivatalában Kossuth-utca 31.

